

**ТРУДОВИ И СОЦИАЛНИ МЕРКИ
по време на извънредното положение 2020 година**

В настоящата разработка ще извадя основните нормативни записи, които са включени в Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. Там където е необходимо ще направя и коментари.

Използвам следните съкращения:

- ЗМДВИП** - Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г.;
- КТ** - Кодекс на труда;
- ЗДС** - Закон за държавния служител;

Съдържание:

1. Труд	1
2. Социално подпомагане	5

Текст изписан по този начин (италик и болд) е нова промяна на съществуващ нормативен текст.

1. ТРУД

[ЗМДВИП]

Чл. 7. (1) Работодателите и органите по назначаване в зависимост от специфичния характер на работа и възможността за нейното обезпечаване може да възлагат надомна работа или работа от разстояние на работниците и служителите си без тяхно съгласие, освен когато това е невъзможно. Условието и редът за възлагане, изпълнение и контрол се определят със заповед на работодателя или органа по назначаване.

(2) Работодателите и органите по назначаване може да предоставят до една втора от платения годишен отпуск на работника или служителя и без негово съгласие.

Коментар:

По отношение на алинея 2, моля вижте по-надолу в страница 3 новосъздадения член 173а на Кодекса на труда.

Чл. 8. (1) Въведените ограничения за полагане на извънреден труд и за неговата продължителност не се прилагат за работниците и служителите на намалено работно време, които оказват или подпомагат оказването на медицинска помощ, съответно за държавните служители, които по длъжностна характеристика или разпореждане на ръководител подпомагат оказването на медицинска помощ.

(2) Полицейските органи и органите по пожарна безопасност и защита на населението полагат извънреден труд над ограниченията по чл. 187, ал. 7 от Закона за Министерството на вътрешните работи след изрично писмено съгласие на държавния служител. Липсата на съгласие не е основание за търсене на дисциплинарна отговорност.

Преходни и заключителни разпоредби

...

§ 6. (1) По време на действие на този закон, но за срок не по-дълъг от три месеца, Националният осигурителен институт превежда 60 на сто от размера на осигурителния доход за месец януари 2020 г., за лица, осигурени по чл. 4, ал.1, т. 1 от Кодекса за социално осигуряване от осигурители, отговарящи на критерии, определени с акт на Министерски съвет. Средствата се превеждат по банков път на съответния осигурител в срок до 5 работни дни въз основа на предоставена от Агенцията по заетостта писмена информация.

(2) Средствата, превеждани по реда ал. 1, са за сметка на фонд „Безработица“ на държавното обществено осигуряване.

(3) В случай че осигурителят не изплати пълния размер на трудовото възнаграждение на работниците и служителите, за които са получени средствата по ал. 1, той ги възстановява.

Коментар:

Обърнете внимание, че не всички осигурени лица е предвидена тази помощ (обезщетение). То ще бъде достъпно само за осигурени лица, работещи при осигурители отговарящи на критерии (дейности) определени с акт на Министерския съвет.

Националният осигурителен институт предоставя 60 на сто от размера на осигурителния доход за месец януари 2020 г., а осигурителят (работодателят) останалите 40 на сто. Ако последния не може да осигури и изплати своята си част, то предоставената помощ от НОИ се възстановява обратно.

[КТ]

Възлагане на надомна работа и работа от разстояние при обявено извънредно положение. **Ново!**

Чл. 120б. (1) Работодателят може при обявено извънредно положение да възлага на работника или служителя без негово съгласие да извършва временно надомна работа и/или работа от разстояние. В този случай се изменя само мястото на работа без да се променят другите условия по трудовия договор.

(2) Промяната по ал. 1 се извършва със заповед на работодателя, в която се определят условията по чл. 107в, ал. 2 и/или чл. 107и, ал. 2.

Преустановяване на работата при обявено извънредно положение **Ново!**

Чл. 120в. (1) При обявено извънредно положение работодателят може със заповед да преустанови работата на предприятието, на част от предприятието или на отделни работници и служители за целия период или за част от него до отмяната на извънредното положение.

(2) Когато при обявено извънредно положение работата на предприятието или на част от него е преустановена със заповед на държавен орган, работодателят е длъжен да не допуска работниците или служителите до работните им места за целия период на извънредното положение.

...

3. В чл. 138а:

Въвеждане на непълно работно време от работодателя **Изменено и допълнено!**

Чл. 138а. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2006 г., в сила от 01.07.2006 г.) (1) При намаляване на обема на работа работодателят може да установи за период до три месеца в една календарна година непълно работно време за работниците и служителите в предприятието или в негово звено, които работят на пълно работно време, след предварително съгласуване с представителите на синдикалните организации и на представителите на работниците и служителите по чл. 7, ал. 2.

(2) В предприятието или в негово звено работодателят може да установи за целия период на обявено извънредно положение или за част от този период непълно работно време за работниците и служителите, които работят на пълно работно време.

(3) Продължителността на работното време по ал. 1, **и по ал. 2** не може да бъде по-малка от половината от законоустановената за периода на изчисляване на работното време.

(4) С оглед създаване на възможност за преминаване от пълно на непълно работно време или обратно работодателят:

...

Ползване на отпуск при обявено извънредно положение **Ново!**

Чл. 173а. (1) Когато поради обявено извънредно положение със заповед на работодателя или със заповед на държавен орган е преустановена работата на предприятието, на част от предприятието или на отделни работници и служители, работодателят има право да предостави платения годишен отпуск на работника или служителя и без негово съгласие, включително на работник или служител, който не е придобил 8 месеца трудов стаж.

(2) Работодателят е длъжен да разрешава ползването на платен годишен отпуск или на неплатен отпуск при обявено извънредно положение по искане на:

1. бременна работничка или служителка както и на работничка или служителка в напреднал етап на лечение ин-витро;
2. майка или осиновителка на дете до 12-годишна възраст или на дете с увреждане независимо от възрастта му;
3. работник или служител, който е самотен баща или осиновител на дете до 12-годишна възраст или на дете с увреждане независимо от възрастта му;

4. работник или служител, който не е навършил 18-годишна възраст;
5. работник или служител с трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто;
6. работник или служител с право на закрила при уволнение по чл. 333, ал. 1, т. 2 и 3.

(3) Времето, през което се ползва отпуск по ал. 1 и 2, се признава за трудов стаж.“

...

Трудово възнаграждение при преустановяване на работата при обявено извънредно положение **Ново!**

Чл. 267а. За времето на преустановяване на работата в случаите по чл. 120в работникът или служителът има право на brutното си трудово възнаграждение.

[ЗДС]

Извършване на работа от разстояние **Ново!**

Чл. 51а. (1) При обявено извънредно положение органът по назначаването може да възлага на служителя без негово съгласие работа от разстояние в домашна среда, като се съобразят характера на работа и дейността на отделните звена и служители, съгласно функциите, определени в устройствените правилници и утвърдените длъжностни характеристики на служителите.

(2) Условищата и редът за възлагане, изпълнение и контрол на работата от разстояние се определят със заповед на органа по назначаване.“

...

Ползване на отпуск при обявено извънредно положение **Ново!**

Чл. 64а. (1) При обявено извънредно положение и когато не може да се въведе работа от разстояние в домашна среда по чл. 51а, органът по назначаването е длъжен да разрешава ползването на платен годишен отпуск или на неплатен отпуск по искане на:

1. бременна служителка или служителка в напреднал етап на лечение ин-витро;
2. майка или осиновителка на дете до 12-годишна възраст или на дете с увреждане независимо от възрастта му;
3. служител, който е самотен баща или осиновител на дете до 12-годишна възраст или на дете с увреждане независимо от възрастта му;

4. служител с трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто;
 5. трудоустроен служител или служител, боледуващ от болест, определена в наредбата на министъра на здравеопазването по чл. 333, ал. 1, т. 3 от Кодекса на труда.
- (2) Времето, през което се ползва отпуск по ал. 1, се признава за служебен стаж.“

2. СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ.

[ЗМДВИП]

Чл. 12. (1) Изискванията за получаване на месечни социални помощи по чл. 2, ал. 4 от Закона за социално подпомагане не се прилагат. По преценка на кметовете на общини, при доказана необходимост, се прилага разпоредбата на чл. 2, ал. 4, т. 1 от Закона за социално подпомагане в частта относно полагане на общественополезен труд, само за осъществяване на дезинфекция при спазване на съответните санитарно - хигиенни изисквания.

(2) Изискванията за получаване на месечни семейни помощи по чл. 7, ал. 1, т. 2-5 от Закона за семейни помощи за деца не се прилагат.

(3) Срокът на всички месечни семейни помощи, отпуснати на основание чл. 7 и чл. 8е от Закона за семейни помощи за деца, който изтича в периода от 1 февруари 2020 г. до отмяната на извънредното положение, се удължава служебно до края на месеца, в който е отменено извънредното положение.

(4) Сроковете по чл. 8в, ал. 5, чл. 10, ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 1-7, ал. 2 и ал. 3 от Закона за семейни помощи за деца, които изтичат в периода от 1 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение, се удължават служебно с един месец от отмяната на извънредното положение.

(5) Сроковете на валидност на издадените заповеди за настаняване в специализирани институции и социални услуги в общността от резидентен тип, делегирани от държавата дейности и местни дейности, които изтичат в периода от 1 март 2020 г. до отмяната на извънредното положение, се удължават служебно с един месец от отмяната на извънредното положение.

(6) По време на извънредното положение, както и до три месеца след неговата отмяна, изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане и кметовете на общини нямат право поради липса на потребители да закриват или да намаляват капацитета на социални услуги, делегирани от държавата дейности и местни дейности, с изключение на специализираните институции за деца.

Преходни и заключителни разпоредби.

§ 19. Сроковете на заповедите за организационно и финансово подпомагане за извършване на дейности по асистирана репродукция, издадени по реда на чл. 7, т. 3 от Правилника за организацията на работа и дейността на Център за асистирана репродукция (обн., ДВ., бр. 21 от 2009 г., изм. и доп. бр. 58 от 2011 г., бр. 43, 56, 95 и 103 от 2012 г., бр. 13 от 2014 г., бр. 4 и 73 от 2018 г. и бр. 26 от 2019 г.), се удължават с 6 месеца от отмяната на извънредното положение.